

Največji slovenski dnevnik  
v Združenih državah  
Velja za vse leto . . . \$6.00  
Za pol leta . . . \$3.00  
Za New York celo leto . . . \$7.00  
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00



# GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in  
the United States.  
Issued every day except Sundays  
and legal Holidays,  
75,000 Readers.

TELEFON: CHelsea 3-1242

Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CHelsea 3-1242

No. 217. — Stev. 217.

NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 16, 1936—SREDA, 16. SETTEMBRA, 1936

Volume XLIV. — Letnik XLIV.

## NEMSKI LETALCI POMAGAJO ŠPANSKIM UPORNIKOM

### VLADNA POSADKA V GLAVNEM MESTU JE IZČRPANA IN SE NE BO MOGLA PRAV DOLGO VZDRŽATI

Blizu Madrida je bilo zgrajeno skrivno letališče. — Kmetje požigajo polja pred fašisti. — V Madridu so vladni vojaki postrelili 1200 fašistov. Uporniki bodo pričeli bombardirati Bilbao.

CACERES, Španija, 15. septembra. — Izbrane uporne čete južne armade so zopet pričele prodirati od Talavera de la Reina proti Maquedi, kjer se ena cesta odcepi na sever proti Madridu, druga pa na jug proti Toledu. In izgleda, kot da obramba Madrida omaguje.

Toda uporniki se imajo za svoj uspeh zahvaliti samo nemškimi letalcem. Vladni vojaki so pognali najboljšo fašistično armado do Talavere, pred dnevnoma pa so posegli v boj nemški letalci.

V glavnem stanu generala Franca v Caceresu je bilo v dveh dneh zgrajeno velikansko letališče, ki je dobro skrito. Z njega vsako jutro odletavajo nemški letalci, bombardirajo Madrid in preženejo vladne aeroplane z neba.

To je zelo zamotan mednarodni položaj, kajti tuji letalci v resnici pomagajo upornikom proti španski vladi. Samo pri enem zračnem napadu na Madrid je bilo ubitih 400 oseb.

Nemški letalci prav nič ne prikrivajo svoje narodnosti in niti ne nosijo španskih uniform. Nemški letalci niti ne uče Špancev v letanju; nemški piloti vodijo aeroplane, Španci pa mečejo bombe.

Predno pa bo general Franco zavzel Madrid, bo moral premagati še velike težkoče. Severno od Badajozja so polja in hribi v plamenih. Uporniki sicer drže mesta in ceste, toda kmetje v hribih jih napadajo iz zasede. Uporniki so zažgali gozdove, da preženejo kmete; kmetje pa pred fašisti zažigajo polja.

Po zavzetih krajih fašisti naravnost koljejo vladi vdano prebivalstvo. Okoli Badajozja je bilo postreljenih 4000 ljudi.

General Franco pa se tudi že ne more več zanašati na marokanske vojake, ki so mu do sedaj še največ pripomogli k njegovemu uspehu. Pričenjajo se povpraševati, za kaj se pravzaprav bojujejo. Za Španko? Španija ni njihova domovina.

PARIZ, Francija, 15. septembra. — Stroga cenzura v Madridu skrbno prikriva, kaj se godi v mestu.

Iz zanesljivega vira je znano, da je bilo od 23. do 27. avgusta v ječi ustreljenih 1200 političnih ujetnikov. Med njimi so bili nekdanji ministri in drugi visoki državni uradniki.

Vsako noč postreljajo veliko število aristokratov, duhovnikov in fašistov.

ST. JEAN DE LUZ, Francija, 15. septembra. — Uporniške čete, ki prihajajo od San Sebastiana, so zagrozile, da bodo bombardirale Bilbao ter so opozorile tujce, da se umaknejo iz mesta.

Obenem pa so tudi vladne oblasti posvarile kapitane tujih ladij, da ponoči odplujejo, ker name ravajo podminirati pristanišče.

Ameriški rušilec Kane, nemška križarka Leipzig in angleški rušilec so takoj odpluli. Kane je proti večeru došel v Jean de Luz in pripeljal ameriškega konzula in podkonzula iz Bilbao.

## Republikanci se vesele zmage v Maine

### BELORUS PRIČA PROTI ČRNIM LEGJONARJEM

Rus Schultze je imel govor na seji teroristov. Kot "carski" Rus je govoril proti komunizmu.

DETROIT, Mich., 15. sep. — Nek Belorus je kot priča proti 12 članom "Črne legije", ki so obdolženi umora WPA delavca Charles A. Poole-ja, priznal, da je imel govor na seji teroristov, ki so Poole-ja obsodili na smrt. Dobro se spominja, kako so štirje člani zapustili dvorano in pozneje pripeljali Poole-ja.

Priča Viktor N. Schultze je priznal, da je bil sam član teroristične tolpe in da je tedaj na seji kot "carski" Rus govoril proti komunizmu.

Kot pravi Schultze, je imel "polkovnik" Harvey Davis, ki je bil vodja teroristov, ognjevit govor, v katerem je Poole-ja, ki ni bil član "Črne legije", obdolžil, da je pretepal svojo ženo. Nato je Davis poslal Daytona Deana, Edgarja Baldwin, Paula R. Edwardsa in Urbana Lippsa po Poole-ja. Schultze je tedaj mislil, da bodo Poole-ja samo pretepli.

Druga priča, William Layton, je izpovedal, da je Davis Poole-ja nazival "katoliškega pobalina", katerega je treba preteptati. V resnici je bil Poole pripeljan, nato odveden v neko stransko ulico in ustreljen.

Dean je že svoje dejanje priznal. Pozneje se je izkazalo, da Poole svoje žene ni pretepal.

### KRALJEV ATENTATOR OB- SOJEN

LONDON, Anglija, 15. sep. — George Andrew McMahon, ki je 16. julija z revolverjem nameril na kralja Edvarda, pa mu je neka nepoznana žena izbila revolver iz rok, predno ga je sprožil, je bil obsojen na eno leto zapora.

McMahon je tekom obravnave izpovedal, da ga je agent meke države najel, da ustrelji kralja Edvarda. Za ta čin mu je agent obljubil \$750. McMahon je rekel, da bi neka država dobila nekaj kolonij, ako kralj Edvard ne bi več vladal.

Vsled tega so nekateri mnenja, da je McMahon bil v službi Nemčije. Iz drugih njegovih izpovedi pa je tudi razvidno, da je mogoče delal za Italijo, kajti ravno ob času atentata so bile najbolj napete razmere med Anglijo in Italijo.

Vse njegovo pričevanje pa je bilo tako zamotano, da mu ni verjel niti sodnik, niti porota. Obsojen je bil sam pod obtožbo, da je potegnil revolver v namenu, da bi prestrašil kralja.

### MALA ANTANTA NI OSNOVALA VOJAŠKE ZVEZE

Konferenca je objavila prazno poročilo. — V poročilu ni niti besede o "bratstvu v orožju".

BRATISLAVA, Čehoslovaška, 15. septembra. — V uradnem poročilu je Mala antanta — Čehoslovaška, Jugoslavija in Rumunija — svetu zagotovila, da je bilo sklenjeno vse za varnost in neovisnost članice antante.

Četudi pa so prav gotovo vnanji ministri tudi razpravljali o skupni vojaški zvezi, vendar uradno poročilo o tem ne vsebuje niti besede.

Poročilo samo pove, da bo Mala antanta ostala v Ligi narodov in izraža obžalovanje, da je bila v Avstriji vpeljana obvezna vojaška služba. Razpravljali so tudi o "kršenju mirovnih pogojev" v južno-vzhodni Evropi.

Že mnogokrat je bilo govorjeno o vojaški zvezi Male antante, kar bi trem zaveznicam zagotovilo najmočnejšo skupno vojsko v Evropi. Toda, kot je razvidno iz zadnjega uradnega poročila konference, do tega ni prišlo.

### OSSIP GABRILLOVIČ UMRL

DETROIT, Mich., 15. sep. — Simfonijski orkester, ki ga je od leta 1908 vodil sloviti igralec na klavir in kapelnik Ossip Gabrilovič, bo igral mrtvaško koračnico za svojega voditelja. Gabrilovič, ki je bil poročen s hčerjo slavnega ameriškega humorističnega pisatelja Samuela G. Clemensa, čegar pisateljsko ime je bil Mark Twain, je bil star 58 let. Svojega orkestra že ni mogel voditi nad eno leto. Spomladi l. 1935 je na svojem koncertu v New Yorku nenadoma zbolel in je imel pozneje dve operaciji na želodcu.

Gabrilovič je bil rojen v Rusiji in zapušča poleg žene hčerko Nino.

### STRUP UČINKOVIT PO 25 LETIH

SHREVEPORT, La., 15. septembra. — Pred 25 leti je kača pčila v nogo Mrs. J. W. Smith. Sedaj so zdravniki odločili, da mora biti noga vsled zastrupljenja pred 25 leti odrezana.

### POLJSKO - ITALIJANSKA TRGOVSKA POGODBA

RIM, Italija, 15. septembra. — Vnanji minister grof Galeazzo Ciano in poljski poslanik sta podpisala pogodbo, ki ureja trgovino med obema državama.

### ARMADA PRED VRATI NEMČIJE

Hitler čaka na "rdeče" pri vpadu v druge dežele. — Ni mu mar, kaj mislijo demokracijske države o Nemčiji.

NUERENBERG, Nemčija, 15. septembra. — Kancler A. Hitler je nazijskem kongresu v Nuerenbergu zopet metal kopje na svetovno demokracijo in na boljševizem.

V svojem zaključnem govoru na kongresu je pred 20,000 političnimi voditelji ponovil svojo izjavo, katero je prejšnji dan podal tujim časnikarjem in rekel, da Nemčija ne more mirno gledati, ako se drugih držav oprijemlje "boljševiška kuga" in je zapretel, da se bodo boljševiki, kadarkoli bodo vdrli v kako do tedaj še nekomunistično državo, "srečali z novo nemško vojsko na pragu Nemčije."

Hitler je prejšnji dan tujim kritikom nemške vlade rekel, da si Nemčija prilastuje pravico posredovati v državi, ki bi si hotela izbrati komunistično vlado. "Nam ni mar," je rekel Hitler, "ako demokracijske narodno socijalistično Nemčijo sovražijo, ali ne. Nemčijo morejo ljubiti ali sovražiti — nikdar pa je ne morejo uničiti."

S hrupavim glasom, katerega je bilo včasih komaj mogoče razumeti, je zaklical Hitler: — "Drugim deželam ni treba med seboj trpeti narodnega socijalizma, kajti tudi mi pri nas ne bomo trpeli demokracije."

"Devetindevetdeset odstotkov nemškega naroda stoji za našo postavno vlado, ter nočejo ničesar slišati o kaki demokratski vladi. Nova Nemčija je nastala na narodno socijalističnem vodstvu. Če je komu prav ali ne, nikdo tega ne more premeniti ali odpraviti. Nova Nemčija je zgodovinsko dejstvo. — Kdor je v izvenemškem svetu pameten, ne bo obžaloval, da je šel nemški narod to pot. Narodno socijalistična država živi po idealu, ki najde zadovoljstvo in kroženju svoje lastne krvi. Tega nisem oznanil ali potrdil s praznimi besedami, temveč vresničil z dejanji. Prve in najtežje naloge, ki smo si jih postavili, moremo smatrati za rešene."

### BULLITT ZAPRISEŽEN

WASHINGTON, D. C., 15. septembra. — Bivši ameriški poslanik v Moskvi, William C. Bullitt, je bil zaprisežen kot ameriški poslanik za Francijo. Njegov prednik je bil Jesse J. Strauss.

Bullitt bo odpotoval v Francijo dne 23. septembra na krovu parnika "Washington".

### LANDON PRAVI, DA SE JE AMERIŠKI NAROD PREBUDIL

PORTLAND, Maine, 15. septembra. — Država Maine je zopet republikanska kot je bila že nad pol stoletja. Pri včerajšnjih volitvah so dobili republikanski kandidati večino, ki sicer ni prav posebnega velika, pa je navzlic temu silno vzradostila voditelje republikanske stranke.

Alf. M. Landon, republikanski predsedniški kandidat, je rekel na svojem povratku v Kansas:

— Volitve v Maine so dokazale, da se ameriški narod zaveda pretežih nevarnosti ter je sklenil ohraniti sistem življenja in vlade.

James A. Farley, predsednik demokratskega narodnega odbora, je pa dejal: — Država Maine je postala republikanska pri lokalnih volitvah. Večina, ki so jo dobili republikanci, je pa tako malenkostna, da ni v njihovem taboru nobenega poudara za veselje. Prav lahko rečemo, da je Maine postala republikanska z večino 50,000 du Pontovih in Morganovih dolarjev.

Po mnenju D. M. Hamiltona, predsednika republikanskega narodnega odbora, je republikanska zmaga v Maine znanilka splošne republikanske zmage pri novembrskih predsedniških volitvah.

Značilna je izjava notranjega tajnika Ickesa, ki je dejal:

— Izid volitev v Maine je za demokrate ugoden in ne vem, čemu republikanci toliko govorijo o zmagi. V državi se je vršila volilna kampanja po taktiki Liberty League, ki je podprla vojno blagajno republikanske stranke s 77,000 dolarji. V zadnjem hipu so poslali v Maine gubernerja Landona, da bi rešil državo, ki je bila že od nekdaj republikanska.

WASHINGTON, D. C., 15. septembra. — Predsednik F. D. Roosevelt je danes izjavil, da je že vnaprej povsem natančno vedel, kako bodo izpadle volitve v Maine.

Glede svojih kampanjskih načrtov je dejal predsednik, da namerava meseca oktobra odpotovali na zapadno obalo.

### SODNIK DOBRO VE, KAJ JE DOBRO ZOPER KAŠELJ

CINCINNATI, O., 15. sep. — Pred sodnika Stonea so privedli nekega zdravnika, ki je bil obtožen, da je sedel pijan za kolesom avtomobila. Zdravnik je rekel, da je res pil, toda ne zaradi pijače same, pač pa zato, ker je bil prehlajen in je silno kašljal. — Pil sem "rock and rye", torej zmes žganja, kinina in sladkorja.

Ko ga je hotel državni pravdnik zavrniti, se je oglasil sodnik: — "Rock and rye" je staro in preizkušeno sredstvo zoper prehlad. Tudi jaz ga pijem, če sem prehlajen. In je oprostil zdravnika.

### BLUMOVA VLADA V NEPRILIKAH

Delodajalci se protivijo socijalnim postavam. — Tkalnice v Lille ne morejo prenesti večjih izdatkov.

PARIZ, Francija, 15. sep. — Vlada ministrskega predsednika Leona Bluma stoji pred novimi težkočami, ker se industrijske skupine protivijo izpolnjevanju delavske postave, katere je uvedla vlada pod pritiskom stavk po celi deželi.

Lastniki tkalnic v Lille so ministrskemu predsedniku sporočili, da ne morejo prenesti izdatkov, ki jih nalagajo nove postave, vsled česar tudi ne morejo vpeljati 40 ur dela na teden, kar določa postava. Poleg tega tudi zahtevajo za sebe pravico, da morejo prepovedati "sovjete" v svojih tovarnah, katere je zasedlo 35,000 delavcev.

V Epinalu, vzhodno od Lille, stavka 15,000 tkalcev in imajo zasedenih 300 tovarn. Tam je prišlo med stavkarji in stavkarki do pretepa, v katerega je morala poseči policija.

Zvečer je korakalo več tisoč stavkarjev pod rdečo zastavo po ulicah in so peli Internacijonalo.

Lastniki tkalnic so pripravljene zvišati plače za 10 odstotkov in upajo, da se bodo jutri delavci vrnili na delo.

Vlada, ki se boji, da se bodo stavke razširile po celi deželi, je obljubila delavcem, da bo čimprej nastopila proti delodajalcem.

### KRALJ EDWARD SE JE VRNIL

LONDON, Anglija, 15. sep. — Kralj Edvard VIII. se je vrnil v Anglijo ogorel in spočit s pettedenskih počitnic na Jadranu.

Iz Curiha se je z aeroplanom pripeljal na letališče v Felt-ham, od koder se je z avtomobilom odpeljal v London. V kratkem se bo preselil v prenovljene prostore v Buckingham palači.

NAROČITE SE NA "GLAS NARODA". NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDR. DRŽAVAH.

OGLASUJTE V "GLAS NARODA"

"Glas Naroda"

(A Corporation)

Owned and Published by SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

Frank Sakser, President L. Benedik, Trezor

Place of business of the corporation and addresses of above officers:

616 West 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA" (Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Table with subscription rates for various regions like Canada, New York, and elsewhere.

Subscription Yearly \$6.00

Do not send money orders or checks. Money order preferred. Payment in advance.

Advertisement on Agreement

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenim nedelj in praznikov

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y. Telephone: CHelsea 3-1242

ZLATI ZAKLADI ŠPANJE

V vojnah odločujejo močne armade, toda ne vselej. Pred več nego sto leti se je moral celo Napoleon prepričati v svoji dolgi borbi z Anglijo, da morajo najmočnejše armade z izkušeni poveljniki podležiti, če imajo odločnega in bogatega nasprotnika.

Če se bo zopet vresničilo staro geslo, da je treba za vojno denarja, denarja in zopet denarja, se bo končala španska revolucija z zmago madridske delavske vlade.

Španska delavska vlada ima dosti zlata. Iz za izbruh revolucije ni Španska banka v Madridu objavila nobenega poročila, dočim je bilo dne 1. avgusta objavljeno poročilo bančnega inštituta, iz katerega je razvidno, da ima španska vlada še vedno za sedemsto milijonov dolarjev zlata.

Zlato je spravljeno v shrambah, ki so po zahtevi vlade, varne pred vsako revolucijo. Še predno bi fašisti vkorakali v glavno mesto, bi podzemeljske shrambe preplavila voda. Vhod do njih lahko brani petdeset vojakov, ki so za dobo dveh mesecev preskrbljeni z municijo in proviantom.

Španska delavska vlada ima potemtakem petindvajsetkrat več zlata kot ga ima naprimer nemška državna banka. Navzlic temu je pa to zlato le skromen ostanek silnega zaklada izza onih časov, ko je bilo špansko kraljestvo tako veliko, da ni nad njim nikdar solnce zašlo.

Zlato in druge dragocenosti so dobivali Španci od Aztekov in Inkov. Srednjeveška Španija je z ognjem in mečem uničila bogate indijanske rodove. jim pobrala neizmerno zaklade ter se je s temi zakladi nazadnje sama uničila.

Evropske države so sklenile nekakšno pogodbo, da ne bodo v sedanji državljanski vojni pomagale niti vstajem niti vladi, vsled česar špansko zlato ni takšnega pomena kot bi bilo sicer.

Navzlic temu pa igra precejšnjo vlogo, kar dokazuje pogodba, ki jo je nedavno sklenila uprava Madrida in katalonska vlada.

Madrid bo dal neodvisni katalonski vladi, ki ima svoj sedež v Barceloni, tretino svojega zlata. V zameno je poslala Katalonija madridski vladi na pomoč pet tisoč vojakov. Katalonci si bodo z zlatom opomogli, kajti kovati bodo začeli svoj lastni denar.

Četudi fašisti zmagajo, jim ne bo mogoče podjarmiti Katalonije. Če vsaj tako kmalu ne. Cilj Katalonije je namreč — popolna neodvisnost.

V političnem pogledu je Katalonija napram madridski vladi v takih odnošajih kot so bili angleški dominiji napram Angliji do leta 1926.

ZGODOVINA DEMOKRATičNE STRANKE

Demokratična stranka, kot jo danes poznamo, je bila prvič organizirana od onih, ki so kritizirali prvotno federalistično stranko, katera je bila prva politična skupina, ki je prišla do vlade po sestavi in prejemu naše konstitucije leta 1879. Te kritike so nazivali "anti-federalisti" kmalu pa so se stopili v redno stranko, ki je prevzela ime "republikanska." Za časa tretje predsedniške volitve je bila dežela še jasno deljena v federaliste in republikance.

Pri tem naj ne pozabljamo, da ti "republikanci" nimajo ničesar opravljati z današnjimi republikanci; narobe, oni so bili predhodniki današnjih demokratov. Jefferson, vodja republikancev, je bil napaden kot ateist in demagog; dočim federalistični kandidat, Adams, je bil psovan od nasprotnikov kot "monarhist". Že tedaj je bila borba med obema strankama tako tesno začrtana, da je bil Adams izvoljen za same tri elektoralne glasove večine.

Leta 1800 pa je republikanska stranka (pazite zopet na protislovje v istoimnosti) zmagala in Jefferson je bil izvoljen predsednikom z znatno večino. Za 28 nadaljnjih let, od 1801 do 1829, so bili v Beli hiši predsedniki, ki so se nazivali republikanci. In v tej dobi so se konsolidirala načela sedanje demokratične stranke. Jefferson, sam poljedelski veleposestnik, je imel interese poljedelstva na srečo. On je veroval in javno trdil, da so poljedelci najbolj pomembni državljani. Na drugi strani je omalovaževal trgovino in industrijo, ustvarjajočo mestni proletarijat. S takim naziranjem se je boril proti kapitalističnim tendencam Hamiltona in federalistične stranke.

Druge logične posledice Jeffersonovih načel so bile nizke carine in "strogo tolmačenje" konstitucije: t. j. oblasti federalne vlade je treba tolmačiti iz omejevalnega stališča, oblasti držav pa iz liberalnega. Na tak način je nastala borba o "pravem pomenu" konstitucije in "pravih držav", katera vprašanja igrajo tako veliko vlogo v ameriški politični zgodovini. Ker Jeffersonovi pristaši se večinoma niso pečali s trgovino ali industrijo, so visoke carine pomenjale za nje le draginjo brez vsake protifejne koristi. Največja mogoča mera državne avtonomije jim je zagotavljala gospodarsko in politično neodvisnost, brez kakega pritiska s strani federalne vlade, ki je bila do leta 1800 v rokah zagovornikov gospodarskih načel, ugodnih za industrialce.

Tekom dolgih let republikanske nadvlade razvile so se nekatere osnovne gospodarske spremembe, ki so ojačale levo krilo te stranke. Razvoj Zapada z njegovimi korenjaskimi pionirji brez vsake zavestnosti socialne razlike in rastoči pomen bombaža na Jugu dodajali sta še več sile Jeffersonovim pristašem. Finančni in industrijalni interesi v New England in srednjih vzhodnih državah pa so se bili v boju z razvijajočim se delavskim gibanjem na oni strani, z zapadnim poljedelcem in s lastnikom sužnjem na Jugu na drugi strani. Leta 1828 se je pojavil zastavonoša vseh teh treh elementov, Andrew Jackson in tekom njegovih dveh administracij so republikanci polagoma opustili staro ime in prevzeli ime "demokrati."

Od leta 1828 do 1860 so demokrati zmagali na vseh predsedniških volitvah, razun dvakrat. Leta 1850 pa so se že pojavili znaki oslabaanja njihovega političnega položaja. Tedaj je vrednost imovine, investirane v tovarnah, rudnikih in železnicah, že nadkrčila vredne poljedelske lastnine. Industrijalna mesta so urno rastla. Ekonomični sistem severovzhoda se je bil razširil na severozapad in ves pretežno industrijalni sever je stal nasprotni veleposestnikom na jugu. Vprašanje suženjstva je postalo pereče. Demokratije so propadli l. 1860 in nova republikanska stranka, zastopajoča osnovna načela nekdanje federalistične stranke, je prišla na čelo Čudežni industrijalni razvoj je bil republikancem v korist. Med letom 1860 in 1913 so demokrati uspeli le v dveh predsedniških volitvah: Grover Cleveland je bil izvoljen l. 1885 in po štiriletnem prestanku zopet l. 1893. Polagoma pa se je razvijala levičarska agrarna struja, ki je končno l. 1896 nadvladala demokratično stranko in razcepila v dvoje republikance. Ta struja je zlasti zahtevala večjo količino denarja v cirkulaciji in nizko carino. S temi in drugimi načeli je kandidat demokratične stranke, Bryan, dvakrat apeliral na deželo, l. 1896 in zopet l. 1900. Leta 1912 so demokrati vstopili v volilno borbo z velikim zaupanjem, zlasti radi razcepjenosti republikanske stranke, ko je Theodore Roosevelt ustanovil svojo lastno, progresivno stranko. Predsedniški kandidat demokratične stranke, Woodrow Wilson, je zmagal, ki je proglasil "da je vlada Združenih držav sedaj varovanka socialnih interesov", pri čemur je mislil na "velebankirje, veletovarnarje, velemojstre trgovine, poglavarje železniških družb in parobrodarskih družb. Wilsonova administracija je trajala preko vse svetovne vojne do l. 1921. V tem času so bile vzakojene razne postavbe proti "velebiznisu", kot zakon proti trustom in ustanovljena je bila federalna trgovinska komisija in federalni rezervni sistem bankarstva. V povojni dobi od leta 1921 do 1933 so bili republikanci zopet na vladi. Leta 1933 je zmagal Franklin D. Roosevelt s svojim "New Deal." Gospodarska kriza je izzvala izvenredne mere in sedaj se zopet nahajamo v volilni borbi, v kateri bodo volilci sodili o politiki sedanje demokratične stranke.

Dopisi

Girard, O.

Velike priprave se vršijo za koncert našega odličnega opernega peveca Mr. Šubelja. Društvo Ljubljana št. 58 SDZ. v Youngstown, O., se veselo in pridno pripravlja, da proslavi drugo obletnico svojega obstanka in da ob tej priložnosti podarimo bogat program, ki bo v ponos društvu, publiku pa v duševni užitek. Zato bo tudi čast za naš narod, da bo imel prvič čast pozdraviti tega odličnega gosta v velikem mestu Youngstownu. Dekleta in uradnice društva Ljubljana so vse na veseljih pohodih z vstopnicami, ker hočejo dokazati našemu pevcu kot tudi njegovemu tovarišu, da so vredne hčerke slovenskega naroda, ki tako visoko spoštuje in ceni biserni zaklad naše narodne pesmi.

Pri društvu se bo po tem koncertu začela obsežna kampanja za nove člane.

Organizacija kot je S. D. Z., nudi članstvu vse, pa naj si bo v bolniških ali slučajih smrti. Zato na vse, katerim še niste v vrstah naših, ki živite v Youngstownu ali v predmestju, apeliram, da kadar bomo potrkali na vaša vrata, bodite tako prijazni, da nam lahko vam razložijo in vas seznanijo z našo organizacijo. Ako boste postali člani, boste sami z veseljem dokazali, da spadate pod organizacijo, ki je pod imenom S. D. Z. v resnici dobra in skrbna mati našega članstva, pa naj si bo v katerikoli zadevi. Zato se vsi pripravite za soboto, 24. oktobra in posetite koncert. Slišali boste govor naših gl. odbornikov, Franka Černeta, gl. predsednika, Johna Gornika, gl. tajnika in druge, ki vam bodo povedali, kaj je S. D. Z. v Clevelandu in drugod. Vse se pripravljajte na koncert, zato le hitro sezite po vstopnicah. Toliko za danes in drugič kaj več.

John Dolcic.

Worcester, N. Y.

Posiljam Vam naročnino za Glas Naroda in novi naslov, ker sva kupila z mojim možem malo farmo v Worcester, N. Y. ter sva se preselila iz New Yorka. Lepo se zahvaljujemo vsem, kateri so nama pomagali v prvi sili, posebno F. in J. Staudohar, B. in P. Rode, A.

Naročite se na "Glas Naroda" največji slovenski dnevnik v Združenih državah.

Advertisement for SLOVENIC PUBLISHING COMPANY (Travel Bureau) with a globe illustration and contact information: 216 West 18th Street, New York, N. Y.

in J. Mravla ter M. in P. Zalaznik. Ko človek pride iz mesta na farmo, je čisto tuj, pa se dobe dobri ljudje, ki mama gredo na roke pri vseh stvareh.

Sedaj je čas spravljanja priredkov; pride ajda, krompir in zelje; potem pa drva, da nas ne bo zeblo pozimi.

Letos je bilo veliko Slovencev in Slovenk tukaj na počitnicah, kar je dokaz, da je tukaj čist in zdrav zrak. Peter Zgaga ga pozna dobro.

Pozdrav!

Mary Stassich.

Iz Slovenije

ROPARSKI NAPAD

Ko je rodbina Jožefa Stiglica, po domače Božefnika pri Sv. Florjanu nad Gornjim gradom večerjala, sta planila v hišo dva maskirana moža. Eden je bil zelo visoke, drugi pa srednje postave. Prvi napadalec je v sobi dvakrat zaporedoma ustrelil proti omari in zavpil: "Denar sem, ali pa vse postrelim!" V prihodnjem trenutku sta roparja že zvezala gospodinja in ga porinila skozi sobna vrata. Eden roparjev je ustrelil proti vratom, strel pa k sreči ni zadel gospodarja, ki je zvezan slonel ob vratih. Ko se je družina otresla prvega strahu, je Stiglicev stric skočil v sosednjem čumnatu po sekuro. Roparja sta to opazila in naglo zapustila nišo.

Domaevajo, da je bil eden izmed napadalec Ivan Bezovšek, ki je osumljen vlomov in roparskih napadov ter se že nekaj časa klati okrog Gornjega grada. Utekel je, kakor znano, iz orožniške postaje. Zvezanimi rokami je skočil skozi okno in izgnil. Orožniki ga marljivo zasledujejo, prebivalstvo pa je v velikem strahu pred nevarnim zločincem.

DIVJAŠKI UBOJ GOŠTILNICA

V Košci pri Litiji, lepem naselju nad Dolančevu rebrju, kamor zelo pogosto zahajajo tudi ljubljanski izletniki, se je primeril tragičen dogodek, ki je zbudil veliko ogorčenje prebivalstva. Fantje so se zbrali k pijaci in po stari navadi so se sprli in se začeli neumljivo pretepati. Prva jih je mirila gostilničarka Marija Lebnova. Ko pa so hoteli tudi njo napasti je vmes posegel njen oče 69-letni Karel Brezovar. Odločno je nastopil proti glavnemu divjaku nekemu, 26-letnemu Antonu Dolancu iz Krajev nad Koščo.

Tedaj ga je divjak neumljivo udaril po glavi, da se je Brezovar zrušil na mesto, nato je pa podivjanec še nekaj časa klečal na starem možu in ga tolkel, dokler stari Brezovar ni izdihnil. Nato se je pogнал divjak iz hiše in zbežal v hribe. Ob slovesti je samo še rekel, da bo pobegnil nekam v Srbijo. Zasledujejo ga orožniške patrulje in ni dvoma, da bo podivjanec kmalu v rokah pravice.

POZOR NAROČNIK!

Pazite na številke poleg naslova, ki vam jasno govore, do kdaj imate plačano naročnino. Obnovite jo, da nam ne bo treba pošiljati opominov. Z redno obnovitvijo prihranite nam delo in stroške, sebi pa zagotovite redno dostavljanje lista. Resno Vas prosimo, da vpoštevate to opozorilo!

Uprava "Glas Naroda" Advertise in "Glas Naroda"

Peter Zgaga

ZGODOVINA

Zgodovina je velika učiteljica, le škoda, da jo tako malo ljudi pozna in se ravna po njenih naukih.

Le malo jih je, ki se zanimajo za njo.

Preveč imen je, — pravi jo, — preveč letnic, preveč zmede.

Skoro slehernemu so znani zgodovinski izreki, kot naprimer:

— Kocka je padla! — Hani-bal pred vrati! — Ne mešaj mi mojih krogov! — Pero je močnejše kot armada. Itd.

Izreki so znani, ne ve pa vsakdo, kdo jim je bil duševni oče.

Zgodovina vsake dežele ima svoje posebnosti.

Tako je naprimer v petem stoletju po Kristusovem rojstvu razbil v mestu Soissons frankovski kralj Klodvig krasno in dragoceno vazo.

Nihče ne ve, kako je prišla ta stvar v zgodovino, pa še zdaj, v dvajsetem stoletju, se morajo francoski učenci v šolah učiti, kdo je razbil soissonsko vazo.

Pred nekaj leti je nadzoroval pariške ljudske šole silno strog nadzornik.

Hotelo se prepričati, kako poznajo učenci zgodovino, svoje svoje domovine, vpraša učitelja: —

— Kateri učenec je v vašem razredu najboljši?

— Henry Hargue, — pravi učitelj.

Nadzornik se obrne k njemu in ga vpraša:

— Ali veš, prijatelj moj, kdo je razbil soissonsko vazo.

Fant se prestraši, zardi in zajecelja:

— Jaz že ne, gospod nadzornik.

Nadzornika je odgovor presenetil in pozove učitelja na odgovor.

Učitelj pa odločno pravi: —

— Gospod nadzornik, častno besedo vam dam, da je ta fant ni razbil.

Nadzornik mu zapretil: —

— Vam bom že pokazal, — ter se odpravi naravnost v prosvetno ministrstvo.

Takrat je bil v Franciji prosvetni minister poznejši ministrski predsednik Herriot.

— Čemu ste tako razburjeni, gospod nadzornik? — ga vpraša minister smeje.

— Ah, ekstenca, — si briše nadzornik pot s čela, — le pomislite, kakšne razmere so v naših šolah. Najboljsega učenca sem vprašal, kdo je razbil soissonsko vazo, on mi pa odgovori, da je ni razbil. Pogledal sem učitelja, on pa potrdi: — Res ne, gospod nadzornik, on je res ni razbil. Kaj pravite, ekstenca? Ali ni to nekaj strašnega? Tako uče naši učitelji. . .

Herriot seže v žep, potegne iz listnice sto frankov in jih da nadzorniku rekoč:

— Ah, kaj bi se tako razburjali zaradi razbite vaze. Drugo kupite, pa bo.

Poraženi nadzornik zamisljen odide iz ministrstva.

Na stopnicah sreča uradnika, ki je bil pred nekaj meseci Herriotov privatni tajnik.

Nadzornik mu pove, kako je Herriot skušal potlačiti in prikriti škandal.

Uradnik pa potrpejše nadzornika po rami in mu zašepeta v uho:

— Prijatelj moj, če vam je dal Herriot sto frankov, je s tem neovrgljivo dokazal, da je on razbil soissonsko vazo. Le meni verjemite, da jo je on razbil. . . Vest ga peče, pa se hoče na ta način izmazati.



